

REDACTIUNEA.
 Administrațiunea și Tipografia.
BRAȘOV, piața mare Nr. 30.
 Scrisori nefrancate nu se primesc. Manuscrisurile se retrimit.

INSERATE se primesc la AD-
 MINISTRAȚIUNEA în Brașov și la
 Asociațiile Bisericești anunțuri:
 în Viena: M. Dutes Nachf.
 H. Augenthaler & Emrich Lesnar,
 Heinrich Schalk. Rudolf Wosse,
 & Oppelka Nachf. Anton Oppelk.
 în Budapesta: A. V. Goldber-
 g, Ekstein Bernat. în Ham-
 burg: Maroly & Liebmann.

PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
 ră garmond pe o coloană 6 or.
 — Publicări mai dese după
 înțelegere și învoială.

RECLAME pe pagina a 3.a o
 țieră 10 or. s'au 30 bani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

ANUL LXIII.

„GAZETA“ iese în fiecare zi.
 Abonamente pentru Austro-Ungaria:
 Pe un an 12 fl., pe șase luni
 6 fl., pe trei luni 3 fl.
 N-rii de Duminică 2 fl. pe an
 Pentru România și străinătate:
 Pe un an 40 franco, pe șase
 luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
 N-rii de Duminică 8 franco.
 Se prenumeră la toate ofi-
 ciele poștale din țară și din
 afară și la d-nii colectori.

Abonamentul pentru Brașov
 Administrațiunea, Piața mare
 Târgul Inului Nr. 30, etajul
 I.: Pe un an 10 fl., pe șase
 luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 or.
 Cu dusul în casă: Pe un an
 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei
 luni 3 fl. — Un exemplar 5 or.
 v. s. s'au 15 bani. — Aștept abo-
 namentele cât și inserțiunile
 sunt a se plăti înainte.

Nr. 202.

Brașov, Luni-Marti 12 (25) Septembrie.

1900.

Violența hahamului.

Revenim la discursul lui Coloman Tisza, cel ce a creat vechiul sistem liberal evreo-maghiar, dela care derivă toate miseriile de cari suferă astăzi populațiunea poliglotă a statului.

În numărul premergător al foiei noastre am atins numai un moment din amintitul discurs, relativ la cestiunea naționalităților. Astăzi voim să-l privim din toate laturile.

Este de interes a ne orienta asupra atitudinii lui Tisza și a partidei sale, care, precum reiese și din declarațiunile dela Oradea ale bătrânului haham, nu numai că este decisă, d'ér se simte destul de tare de a juca un rol preponderant în viitoarea mișcare electorală. Ba din cuvintele lui Coloman Tisza transpiră și dorința și speranța, că vechia gardă cu toate ajutoarele ei, va isbuti a acapara éráși puterea în stat.

Bine înțeles, tiszaiștii cu toți ai lor, au de fapt și astăzi majoritatea în consiliul de miniștri și în partida guvernamentală. D'ér totuși nu mai guvernază ei, ci puterea dirigitore se află în mâinile lui Szell, care a ajuns la cârmă în contra voinței clienților lor și încă așa, încât împrejurările i-au silit și-i silesc și adă a-i da concursul lor.

Ce va mai fi în viitor, e altă întrebare. Coloman Tisza se ocupă de ea în vorbirea sa declarând în general, că el și partida lui au încredere în Coloman Szell, d'ér nu nelimitată și necondiționată. Din contră Tisza așteptă tare, ca Szell încă de aci încolo și mai ales la viitoare alegeri dietale să se arate vrednic de încrederea vechii partide liberale; așteptă să sprijină pe toți aderenții vechiului sistem liberal, care după el ar fi identic cu partida guvernamentală de adă. Pentru iden-

titate Tisza a citat faptul, că Szell și-a compus cabinetul în cea mai mare parte din membrii guvernului Banffy și că a luat în el numai doi membri noi, cari, ca și Szell, au fost subscriși la timpul său așa numita lex-Tisza, în contra căreia se ridicase cu atâta furie totă opoziția.

Tot pentru a scote la ivelă acea identitate, Tisza a susținut, că între programul partidei liberale și acela al lui Szell n'a fost nici odată o deosebire esențială și că, deci, și membrii fostei „partide naționale“ (aponyiste) adoptând — cum diceau ei — programul lui Szell, au adoptat tot odată și programul partidei liberale.

Și totuși în realitate stă lucrul cu totul altfel. Astăzi va vorbi în Jaszbereny și contele Albert Apponyi, care va rectifica de sigur afirmările lui Coloman Tisza, arătând, cât de mare opoziția a făcut guvernul trecut propunerilor sale, cum este judecatura Curiei în afaceri electorale etc.

Rivalitatea și antagonismul există în partida guvernului. Coloman Tisza o scie prea bine. De aceea el bate la toate ușile de unde poate spera cât de puțin sprijin. Pe banffyști vré să-i menageze susținând, că Banffy s'a sacrificat el pe sine pentru a face posibilă înțelegerea, că prin urmare a fost martir. La acesta unul din organele apponyiste constată, că Banffy n'a vrut să-și dea dimisiunea până-ce dela Viena nu i-s'a pretins să demisioneze necondiționat și cu orice preț. Asemenea a căutat să captiveze bunăvoința lui Szilagyi și a disidenților, și în genere a dat se cunoscă fișpanilor și tuturor funcționarilor aderenți ai vechiului sistem, că numai dela vechia gardă tiszaiștii își pot aștepta mântuirea.

Nu mai pe apponyiști și agrari îi are în prepus, ér de cei din partida populară catolică are o adevé-

rată grăză. În contra acestora, ale căror tendințe le numește reacționare, face apel la energia guvernului Szell declarând, că decă acesta ar sprijini nisuițele lor, se vor mai afla bărbați în partida liberală, cari vor avé curajul a pune capăt unor astfel de nisuițe. Până și cătră partida extremei stânge se adresază c'un apel, în numele liberalismului, ca să se ridice cu mic cu mare în contra reacționarilor din partida populară etc.

Cea mai curiosă aparițiune însă este, că Coloman Tisza, — cum am arătat deja — simte de odată trebuința a da de scire naționalităților, că el, despre care se scie că a nutrit cu bibironul șovinismul, care era încă în fașă, până-ce a crescut așa de mare sub Banffy; el, creatorul sistemului șovinst, asupritor și prigonitor a tot ce nu e maghiar: nu mai vré să trecă de șovinst.

Multe am audid dela Coloman Tisza, dela acest vulpoi bătrân al liberalismului fals și pervers evreo-maghiar, — nimic însă, ce l'ar fi caracterizat mai mult ca acesta afirmare, prin care se întrece pe sine însuși.

Consiliu comun de miniștri. Din Viena se anunță, că alaltaeri înainte de amiazi s'a ținut la ministerul afacerilor streine un consiliu comun de miniștri. Au luat parte toți miniștri comuni, apoi ministrul căilor ferate austriace și ministrii ungari Szell, Lukács și Hegedűs. Se dice, că obiectul discușiunilor a fost cestiunea construirii căilor ferate bosniace.

E permis preoțimei să facă politică? Vorbind despre admonițiunea, ce a primit-o arhiepiscopul Stadler din Serejevo din cauza toastului său politic, ce l'a ținut la adunarea preoțescă din Agram, organul catolic din Viena „Vaterland“ scrie între altele:

„Preoțimea, amésurat principiilor desvoltate aci, va face politică și de aci înainte, precum a făcut și până acum în biserică și afară de biserică, cu grai viu și în scris, în tot chipul permis și cinstit, și anume întru apărarea adevărului, dreptății și a celor mai înalte bunuri ale omenimei, întru apărarea adevăratului bine al poporului. Preoțimea și la proximele alegeri va lucra în acest scop, și de aceea va politisa viu, pentru a ajuta la învingere pe candidații cu sentimente catolice. Preoțimea nu va permite nimenui să i-o interdică acesta, și în această privință nu va lăsa să fâ sedusă din partea nimenui“.

Alegerile în Bucovina. Din partea presiului comitetului executiv al partidului popular național s'a dat următorul comunicat scris de d-l Dr. Ianou Flondor:

„Membrii comitetului executiv al partidului popular național vor fi convocați d'ilele viitoare la o consfătuire în afacerea alegerilor, ce au să se facă pentru camera imperială. Până atunci însă d-nii membrii sunt rugați să vegheze și să prepare terenul.“

Vorbirea lui Coloman Tisza.

Scim, că în 20 Septembrie n. Coloman Tisza a ținut la Oradea-mare o vorbire cătră alegătorii săi, vorbire, care cu săptămâni înainte era așteptată de toate cercurile politice maghiare. Dăm aici, în estras, vorbirea acesta.

Tisza declară la început, că vorbește numai în numele său și pe răspunderea proprie.

Trece apoi la obstrucțiune, care crease un precedent periculos, căci deși de data asta Maghiarii s'au liberat de marele pericol, totuși la ocazii binevenite pot să se folosescă de obstrucțiune și partide, „ale căror nisuițe sunt direct îndreptate la destrămarea statului maghiar“.

Vorbind despre restabilirea păcii în parlament, se exprimă cu recunoștință des-

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

(18)

Antropomorfism și antiantropomorfism în limba română.

(Urmare.)

Măduvă se aplică antropomorfic și la vegetale, înțelegându-se materia spongiosă, ce se află în interiorul cotorului: măduva socului. Măduva se mai numește în graiul de toate țările esența unui lucru: măduva cestiunei, măduva unei cărți etc.

Mădular se numește figurat membrul ori-cărui organism, corporațiunii etc.: mădulari ai sfatului domnesc (Bălcescu).

Carne și **os** obvin în graiul metaforic al poporului nostru mai ales în adjectivale **cărnos** și **osos**: rădăcină cărnosă, prună cărnosă; lemn osos etc. Să se compare și termenul botanic: osul epurelui (Ononis spinosa și Poterium sanguisorba).

Trup ca antropomorfism indică în graiul metaforic al poporului nostru o sfără de moșie. Același etymon ca și trup, il are trupină, respective tulpină. **Tulpină** sau **tulichină** e numele plantei Daphne mezereum (lemn cănesc).

Rânză se numesc mășișorii, pisicii (flórea) la diferiți arbori: rânză de alun, salce, nuc, arin (lat. julus, amentum). De rânză se vorbește și la pinteni (rotula calcaris), veđi Lex. Bud. s. v. **Rânzișórá** e piperul lung.

Maț numește poporul nostru țeva, prin care se conduce apa la pompă sau mașina hidraulică.

Țiță. De țiță se vorbește la pușcă (vêrful, pe care se aședă capsă), burloiu (un fel de urciur), înțelegându-se vêrful, pe care se bea apă. Mai ales însă strugurii sunt numiți țițe în urma asemănării lor cu țița femeiească: **țița vacii**, **țița oii** etc. sunt varietăți de struguri.

Mustuță. Așa se numesc la plante firele lungi și subțiri de colórea musteților: mustețile la păpușoi.

Barba indică antropomorfic: a) mânerul la vase și alte obiecte, de care poți apuca ca de barbă, așa d. e. la fedeleș. Să se compare ghicitoarea despre fedeleș:

Urduc-burduc,
De barbă 'l duc,
De barbă 'l aduc.

(G. D. Theodorescu, Poes. pop. 227).

b) Ca termen botanic indică mai ales la bucate fricelele sau țepele de forma

bărbii; așa se dice d. e. **barba spicului**, **grâu cu barbă** (grâu cu țepe), **orz cu barbă** sau **bărbos** etc. în opozițiune cu orz golaș etc. Să se compare și numirile: **Barba boerului** (Nigella Damascena), **Barba împératului** (Viola tricolor), **Barba lui Aron** (Arum) etc.

*

Ca încheiere la antropomorfisme mai relevez următoarele momente caracteristice pentru graiul antropomorfic al poporului nostru.

Tendința antropomorfică a poporului nostru merge până acolo, încât chiar părți ale corpului omenesc sunt determinate tot prin organe ale corpului human. Așa e d. e. **capul óselor** în espresiunea: a sta în capul óselor; **capul brațului**; **buricul degetului**; **umerii obrazului**; **bărbii urechei** etc. etc.

Tot ca o estindere a tendinței antropomorfiste a poporului de rând trebuie considerat și usul metaforic al diferitelor părți din îmbrăcăminte omenescă, căci vorba Românului, ce e mai aproape de piele, decât cămașa?

În sensul acesta tot ca antropomorfisme vom considera și espresiuni ca: o **căciulie** de usturoi sau de cépă, înțelegându-se bulbul

celor două plante. Căciulie se numește și moțul paserilor, numit în unele părți și **căciulie**.

Pălăria se numește acoperișul la bureți, ér una din cele mai cunoscute flori de primăvară este **pălăria cucului**.

Gulerăș se numesc plantele Carpesium cernuum și Cantharellus aurantiacus. Un câne **gulerat** e cânele, ce are o pată în jurul gâtului.

Cojoc se numește figurat blana la animalele sălbatice, mai ales la urs:

Jocă hora tristă lupii din răstóce,
Vulpile codane, urși cu cójóce.

(„Erna vine“ de V. Alexandri).

De aci numele de **Cojoc** al ursului. Ursul, care cu înfățișarea sa greie face impresiunea unui uncheaș bătrân și de aceea e numit și **Moș Mărtin**, afară de **cojoc** mai poartă, după imaginațiunea poporului român, și **ismene** și **nădrag**:

Ursul cu **ismene**
Umblă după lemne;
Ursul cu **nădrag**
Umblă după fragi.

(Cântec de al copiilor).

Cămașe se numește pelița, ce se produce pe suprafața diferitelor lichide: cămașe la lapte, vin etc. Tot cămașe se

pre br. Banffy, care s'a dat la o parte când a vădit, că persoana lui constituie o piedecă. După toate acestea a urmat schimbarea în persoana șefului cabinetului, coroana însărcinând pe Col. Szell cu formarea noului cabinet.

Tisza ține, că el dela început a fost contra ideii, ca după fuziune să se întemple răpășiri din partidul liberal. În declarațiile sale asupra fuziunii, bătrânul „general” și-a dat silința a arăta, că acesta a fost o victorie a vechii partide liberale.

Vorbesc apoi despre două puncte cardinale ale politicii sale: consolidarea statului și direcțiunea liberală, pronunțându-se pe larg despre *cesiunea naționalităților*. Partea aceasta a discursului o dăm verbal. Eță ce a țis Tisza:

Este de datoria mea să vă spun acum, cari sunt cele două tese fundamentale ale direcțiunii mele politice. Una din aceste este: să năsum a consolida pe toate căile Ungaria ca *stat maghiar unitar*, și să năsum tot-odată ca acest stat, care ca *stat maghiar* trăese între raporturi consolidate, să *fiă recunoscut pretutindeni ca atare*, atât înăuntru în patria aceasta, cât și înafară. A doua este, ca *afacerea acestui stat*, ținând totdeauna seamă de dezvoltarea istorică și de împrejurările date, să se desvôle pururea în direcțiunea liberală și nică-odată să nu se permită, ca *reacțiunea* să-și facă victorios drumul său înainte.

Dér, domnii mei, citesc și aud, că tocmăi aceste două puncte sunt, pe cari guvernul actual nu le urmărește; nu face *politică șovinistă maghiară*, ba chiar și cercurile le dă naționalităților, și că reacțiunea se estinde chiar și în partida liberală.

Dacă acusa această s'ar estinde numai până acolo, că guvernul nu face politică șovinistă, eu a-și țice: adevărat, nu face, *dér forte corect*. Căci ce este politica șovinistă? Ce înțelege lumea întrăgă sub politică șovinistă? — Ca în statul acesta, ai cărui cetățeni își trag originea din mai multe rase, rassa, care este cea mai tare, care este rassa alcătuitoare de stat, despă de toate drepturile pe cetățenii aparținători rasselor străine, le calcă în picioare drepturile și *cu forța vră se-i siléscă a-se contopi în rassa proprie*. Aceasta este ce adversarii noștri ne-au învinuit tot-deuna înăuntru și înafară, pot țice ne-au calumniat. Căci să privim lucrul până în fine: fost'a vr'odată cas, ca guvernul maghiar să facă politică maghiară șovinistă? În 1848 un guvern a împărțit drepturi tuturor cetățenilor fără deosebire de rassa; ér dela 67 încôce nu numai legile dela 1848 și spiritul de care sunt străbătute, *dér și legile positive mai nouă au făcut hotărât imposibil, ca un guvern, decât nu voese chiar să vătame legea, să facă politică șovinistă*. Intreb: decât cerem politică șovinistă, *numai guvernul actual este care, n'o face?* Fost'au alte guverne, cari au făcut'o? Ce însemnă acesta? Mai întâi nu corespunde realității, fiind-că guvernele nefăcând politică șovinistă, n'au căleat legea; al doilea, decât credeți această, *mănați apa pe mōra inimicilor noștri*.

Ce priveșce imputarea, că cercurile electorale au fost date naționalităților, eu am căutat după dovezi, *dér nu le-am aflat*. Așa fiind, pun eu atât mai puțin preț pe afir-

numesce frunzișul, în care e învălțată aluna, precum și foia de dedesubt la o oală de hărtie.

Brău încă obvine metaforic în graiul poporului nostru. Așa se vorbeșce de brău la pereți seu la o colōnă. Brău de lumină e o dungă de lumină; *brăul Cosânzenii* se numesce în mitologia populară română curcubeul.

Papucul, condurul seu cățunul Dōmnei se numesce planta *Cypripedium calceolus*.

Măneacă se întrebuintează figurat în-tocmai ca și mână în sens de cetă: două *măneaci* de mușchetari (Bălcescu).

Pōlă (din paleoslav. pola: dimidium, margo, sinus) se aplică antropomorfic mai ales în frasa: la pōlele munților, dealului etc. Pōla Santei Mării seu pōla Maichii Precestii se numesce mătreața (Pyretrum Partenium).

Cerceluși se numesce mărgăritărelele (*Convallaria maialis*); *salbă mōle* e lemnul cănelui (*Evonymus*), ér *salba dracului* se numesce în limbajul familiar nepotul etc.

(Va urma.)

NICOLAE SULICĂ.

marea această, deore-ce meru și direct se vorbeșce în tonul personalității.

Dér se țice, că guvernul a deschis *naționalităților nemaghiare porțile parlamentului*. Vē întrebă însă, care guvern le-a închis? Imprejurarea, că naționalitățile să pășeșcă pe terenul pasivității seu activității, a atârnat dela ele, și repet, că a face însă să credă, că a fost guvern, care li-a închis porța dinaintea nasului, este erăși o aserțiune, care *pune în mâna adversarilor arma în contra noastră*. Dér se țice, că vor intra mulți deputați nemaghiari și se vor constitui partide deosebite de naționalitate în cameră.

D-lor, decât într'adevăr *deputații naționalităților*, cari ar intra eventual în cameră, în loc de a-se alătura unii la o partidă alții la altă partidă și s'ar contopi ast-fel în ele, *ar voi să înființeze cluburi și partide separate*, această a-și recunoșce-o și eu, nu tocmăi ca un pericol, *dér ca o recădere*. Binevoit'a privi puțin în trecut: ast-fel de partide și cluburi au existat ani de-arândul în parlament. Au încetat, *dér să vedem când au încetat?* atunci, când de oparte năindu-se și formându-se o puternică partidă liberală; ér de altă parte *cesiunile financiare* venind la ordinea rezolvării: naționalitățile ultraiste au pierdut aceea în ce sperau, că statul maghiar se olatină deja și că se va clătina și mai mult.

Atunci s'a întâmplat, că *partidele acestea au încetat dela sine* și peste tot elementele mai calme din sinul naționalităților, acșia, cari au rămas credincioși rasei lor, *dér și-au înțeles și datorințele față de statul maghiar*, au luat tot mai mult în mână lor conducerea, și *cesiunea naționalităților a început încet să vină în alvia legală*.

Dér când s'au reînnoit aceste cesiuni? Atunci, când în decursul luptelor de partid, deolate între noi, *ultraiștii au început să spereze erăși, că o crisă va isbucni în statul maghiar*. Acestă agitațiune mai nouă a ultraiștilor nu e de astăzi, nici de când este guvernul actual. Vestitul Memorand, vestitul congres al naționalităților, nu s'au făcut sub acest guvern. Adevărat, că guvernul de atunci a făcut să se simtă mai mult seu mal puțin puterea statului maghiar, *dér sunt convins, domnilor, că și guvernul de față ar face tot așa*.

Ce trebuie așa-dér d-lor să facem, ca *cesiunea naționalităților, ca influința ultraiștilor să fiă din nou respinsă?* Înainte de toate trebuie să fim în clar cu aceea: *la ce avem noi drept și datorită, pe baza legii și a desvōlțării noastre istorice și în ce constă aceea, cu ce ne datorese nouă naționalitățile?* Noi avem drept a pretinde *dela fid-care cetățen al patriei, aparțină el ori-cărei rase, să fiă credincios și al statului maghiar unitar*, să-și implinéscă datoria față de acesta, să năsușcă a-i promova bunăstarea; pe cei ce fac această să ne silim a-i apropia de noi și pe cale socială, și dimpotrivă avem datoria, ca față cu aceia, cari refușă implinirea acestui obligament, *să pășim cu rigōrea nemilōsă a legii*.

Acestă este calea, ce cred, că au urmat-o cel puțin majoritatea guvernelor maghiare; și sunt convins, că *o va urma și guvernul actual*. Unni vorbeșce, mai aspru altul mai domol, *dér este o datorită pentru fiă-care a implini ceea-ce pretinde patria*. Ce priveșce învinuirea, că guvernul a vândut cercuri electorale, nu pot să țice decât, că până-ce nu mi-se vor da dovezi, acusa această nu-mi va clătina încrederea, ba adaug, că este o procedere necorectă a rîdica astfel de învinuiri, fără a pute aduce dovezi suficiente și desăvîrșite.

(Va urma.)

Conflictul României cu Bulgaria.

Diarul „Koenische Zeitung” publică o nouă *convorbire* cu d. Carp.

Intrebat asupra conflictului, d. Carp a răspuns, că guvernul român are altă atitudine decât presa românească. Bulgaria urmăreșce scopuri nedorite de România, *dér totuși discuțiunile dintre ambele state n'aveau loc, decât ramificațiile mișcării bulgăreșce, de demult pregătite, nu amenințau ordinea și siguranța personală a României*.

Noi urmărim criminalii prinși, ér rezultatele instrucției, întru cât am descoperit complotul primejdios păcei balcanice urzit la Sofia, le-am comunicat puterilor interesate la menținerea păcei. Asemenea am dat Bulgariei ocașia să urmăreșcă pe vinovații aflători pe teritoriul său.

Ast-fel România și-a îndeplinit datoria și respingé însinuirea, că provocă și caută conflictul.

Deacă Bulgaria are poște rășboinice, România n'are motiv s'o imiteze. România nu mobilésză nici un soldat, așteptând liniștită dezvoltarea lucrurilor.

Intru cât instrucția a dovedit — țice d. Carp — că comitetul primejduiesce păcea,

s'a lăsat puterilor sarcina demersurilor viitoare. Cât pentru propriul teritoriu, România va să se asigure ordinea și siguranța. Atitudinea Bulgariei față de comitetul macedo-bulgar, nu va produce conflict; *deacă însă criminalii din Sofia vor rămâne nepedepșiți, România va espulsa pe toți Bulgarii fără pașaport, ér cei cu pașaport vor fi supraveghați polițienesc*.

Se țice, că această declarațiă a d-lui Carp făcută către redactorul diarului „Köln. Ztg.” a produs multă senzațiă și săugeru în Sofia.

„Neue Freie Presse” țice, că prima victimă a conflictului româno-bulgar este Nacevici, care e cea mai marcantă personalitate politică din Bulgaria. Nacevici a cădut, fiind-că susținea rezolvarea păcnică a conflictului, combatând trăgănarea.

Ivanioff refușând să pedepsescă pe asasinii lui Mihăileanu, Nacevici a demisionat.

Acestă dovedese, că comitetul macedonean e o putere, căreia guvernul nu-i pōte rezista. Comitetul macedonean a răsturnat și a asasinat pe Stambuloff, a răsturnat pe Stoiloff, care a voit să combată atotputernicia comitetului.

Contrar afirmațiunilor bulgăreșce, termină „Neue Freie Presse”: Turcia priveșce îngrijată spre Sofia, unde domnesce hotărît comitetul macedonean. Acesta nu este element de ordine și pace, totuși înțelegerea austro-rusă garantésză păcea în Balcani.

Dela sosirea prințului Ferdinand la Sofia, ardōrea belicōsă a Bulgarilor s'a micșorat.

Se crede, că în curând cabinetul bulgar va demisiona (?)

„Pester Lloyd” publică o corespondență din Sofia, prin care confirmă *demonstrațiunile militare bulgăreșce*.

Dilele acestea, ministerul de rășboi a alarmat garnisona din Sofia, puid să se tragă salve de tunuri și de pușci. Populațiă a fost apoi adunată prin sunare de trîmbițe. Acestă a produs o mare surescitare în poporațiune.

„Frankfurter Zeitung”, ocupându-se de conflict, crede, că o soluțiune ar trebui să intervie mai repede, căci soirile alarmante, ce sosesc meru, dăunéză creditul României.

Diarul parisian „Le Siècle” crede, că conflictul româno-bulgar e terminat și își baséză credința pe următoarea informațiune:

„In sferile diplomatice se asigură, că puterile ar fi făcut la Bucuresci și Sofia observațiuni, aprōpe somațiuni, ce trebuie ascultate. În urma acestora Bucurescii a devenit iute conciliant, ér Sofia va avisa comitetul macedo-bulgar a fi mai prudent. Nu va trece mult și vom asista la îmbrățișări”.

Bulgarii încep să mai slăbescă cu furia, ce pare a-i fi cuprins de când cu descoperirea comploturilor în contra României. În ultimul seu număr organul d-lor Tonceff și Radoslaffoff „Narodni Prava” publică un articol forte conciliant și forte calm. În acest articol se țice, că e speranță de a-se vedé aplanat în scurt timp diferendul româno-bulgar.

*
„Apăr. Nat.” află, că începând a se pune în aplicare legea dijmelor, în districtele Silistra și Varna populațiunea rurală s'a răsculat din nou. Trupele dela graniță au fost trimise în localitățile răsculate pentru restabilirea ordinea.

În Rusiuc s'au făcut numeroșe și însemnate areștări. S'au descoperit documente doveditoare, că opoșițiă a organizat revoluțiă în contra guvernului pe tema legii dijmelor.

Eță cari se țice a fi forțele armate bulgare concentrate la graniță:

În satul Vladomir sunt 1200 de ômeni, jumătate bulgari armați și restul turci fără arme, deore-ce autoritățile bulgare n'au încredere în aceștia din urma.

În satul Calipetru sunt 2300 de ômeni, cari stau în cartiri. Acolo sunt multe fortificații făcute de curând.

În casa unui bogat proprietar din localitate se află 20 de tunuri.

Acum la Medgidie-Tabia sunt 16 tunuri aședate în baterie, cu 60 de soldați bulgari, cari le păzesce.

În Silistra sunt 2500 de soldați, grosul trupelor fiind transportat aerea.

În satul Akadanlar sunt 400 de călăreți, repartisați prin casele locuitorilor și 300 de voluntari revoluționari armați la ea și soldați. Aceștia au venit de acum două săptămâni.

În satul Curapunar sunt 300 călăreți ér în Varna și Pasargio sunt trupe nume rōse.

Aceștia sunt forțele bulgarilor la frontieră. Pozițiă trupelor se schimbă zilnic.

Soldații bulgari sunt în mare miserie. O pâne e împărțită la patru soldați.

Se anunță, că primarii satelor bulgăreșce din Dobrogea, Almalay, Eșechioi, Dobromir, Enişenlia, Asarlac, și Lipnița au fost înlocuiți prin Români, foști militari gradați. Aceștia au depus jurământul în Otrov.

SCRIRILE DILEI.

11 (24) Septemvrie.

Metropolitul Mețianu la Brașov. I. P. S. Sa Metropolitul *Ioan Mețianu* va sosi Sâmbătă, 29 Septemvrie n., cu trenul de 2 ore și 10 min. după amiazi la Brașov. Duminecă, 30 Sep. n., I. P. S. Sa va pontifica serviciul divin în biserica Sf. Nicolae (Scheiă) și va săvârși stropirea cu apă și binecuvântarea acestei biserici, care a fost renovată pe dinăuntru.

Aflarea unui bust al împăratului Traian. Cu ocașia săpăturilor pentru construirea noului mare pod la Niș, lucrătorii au găsit la o adâncime de 6 metri capul unei statue de bronz, pe care se mai aflau urme de poleială. În același loc s'au mai găsit un az de aur cu un lanț și o stea împodobită cu pietre prețioșe. Capul de bronz a fost transportat imediat la muzeul național din Belgrad, unde profesorul de arheologie Dr. Vitoevici l'a recunoscut ca fiind al împăratului Traian. Asemenea și celelalte obiecte aflate împreună cu capul de statuă aparțin tot epocii împăratului roman.

Teșetoriă națională în România. Se tratésză la ministerul român al comerțului, industriei și domeniilor de a se construi un stabiliment de teșături naționale sub auspiciile aceluși minister.

Fundațiunea Hormuzachi. Dilele trecute — serie „Deșteptarea” — a fost întărit actul prin care vechea familie boerescă a vrednicilor Hormuzacheni dărușce „Societății pentru cultura și literatură română din Bucovina” suma de 21,961 corōne 71 banți cu scopul apriat ca din procentele acestui frumos capital să se creeze patru stipendii de câte 200 corōne pentru întretinerea a patru școlari români în internatul de băeți din Cernăuți. Când capitalul va aduce procentele mai mari, va spori și numărul stipendiilor de câte 200 corōne. Stipendiile se vor da tot-deuna de cel mai în vârstă membru al familiei Hormuzachi, și anume acelor școlari, cari vor fi recomandați pentru sprijinire din partea comitetului societății pentru cultură. Școlarii vor primi stipendiile acestea cât timp vor petrece în internatul de băeți români din Cernăuți și vor învăța bine. Formarea acestei fundațiuni își are începutul din anul 1858, când Starostele Michail Stefanovici din România a lăsat prin testament suma de 100 galbeni, meniți spre același scop. De atunci și până acumă banii aceștia au fost administrați de comitetul țării cu menirea de a trece la fundațiunea Hormuzachi. În anul din urmă a contribuit membrii familiei acesteia suma de 4000 corōne și astfel fundațiunea s'a urcat la frumoșă sumă de 21961 cor. 71 b.

Congregațiunea comitatului Brașov. La 1 Octomvrie n. 9 ore a. m. se va ține în casa Sfatului din loc adunarea generală de tōmnă a reprezentanței comitatului Brașov. Comitetul permanent va ține ședință în 29 Septemvrie.

„Societatea pentru crearea unui fond de teatru român“ în Bucovina și-a ținut Duminică în 16 Septembrie adunarea sa generală ordinară pe anul ce trece. Din raport se vede, că averea societății constă din 580 fl. 81 or. Din banii societății hotărăscă adunarea generală, în deplină consimțire cu propunerea comitetului, să se dea suma de 500 fl. (1000 corone) societății pentru cultura română cu mărirea apriată, ca acești bani se fiă întrebuințați pentru ridicarea unei scene teatrale în sala palatului național.

„Motul demonstrant“. Sub titlul acesta comunică și fișica guvernamentală maghiară din loc casul de revoltătoare prigonire a colorilor roșu-galben-văneț, despre care am relatat în numărul nostru precedent. Il comunică însă cu totul fals, luând partea poliștilor și dicând despre bietul Românaș, că „a făcut demonstrația“ cunumitele colorii. Dér nu este așa. Faptul s'a petrecut, precum ni-s'a raportat nouă. Fișica locală, care-și primește informațiunile dela „isvor“, dice, că tinerul din vorbă se numește Ioan Grenada (?) și e de loc din Țințari. Domni dela poliția l'au pedepsit cu 10 cor. amendă, pe cari tinerul neavând să le scotă îndată din buzunar, pedepsa în bani i-s'a prefăcut în două zile închisore. Minuat sistem de terorizare. Dați numai hainte, d-lor, și veți eși la — ridioul!

Batalionul 3 al regim. 50 de infanteriă a sosit săptămăna trecută, Joi, din Bosnia, unde a petrecut 3 ani. La gară li eși spre întâmpinare corpul ofișerilor din loc în frunte cu colonelul Rieger, care a dresat batalionului câte-va cuvinte de salutare. În numele batalionului a răspuns comandantul său d-l sub-colonel Jacobici, mulțumind pentru călduroasă primire. După această batalionul în sunetul muziciei a intrat în oraș, mergând la casarma din ulița neșă.

Tratarea pelagrei. D-l Dr. Arghir Babeș a tratat la spitalul Tecuci-Kalinderu din Teleorman mai multe casuri de pelagră cu hapuri de carne crudă. Tratamentul a reușit admirabil și s'au operat număröse vindecări. În casul când succesul se va menține, se va fi descoperit astfel un leac sigur pentru unul din cele mai teribile flagele, care bătne populația rurală. Tratamentul cu carne crudă se experimentează actualmente în străinatate și contra tuberculosei.

Crisă de cărbuni în Germania. Societatea industriașilor din Thuringia a adresat o petițiune guvernului imperiului pentru a obține măsurii în favoarea importățiunii cărbunilor de pără. Raritatea cărbunilor devine o adevărată calamitate și causază mari temeri în lumea industrială. La o mare întrunire din Dantzic, la care peste 200 de asociațiunii economice erau reprezentate, adunarea a votat o rezoluțiune cerând ministerului de a ridica interdicerea, ce apasă asupra importului cărbunilor. Se cere ca introducerea cărbunilor englesi să beneficieze de un tarif de favoře și ca minele Statului să fiă oprite de a procura cărbuni comisionarilor, impunându-le de a rezerva produsurile lor numai asociațiunilor economice.

Triumful biciclistului român C. Cantili. Cu totă vremea rea și diferitele accidente din ultimul timp, biciclistul român C. Cantili, precum rezultă dintr'o scrisore specială din Paris, a sosit acolo, Duminică la orele 2 p. m., adevă în 10 zile și 6 ore. D. Cantili a fost întâmpinat la Nancy de un număr de peste 30 bioliști veniți anume din Paris. În tot cursul drumului i-s'au făcut entusiaste ovațiuni. La Paris, la porta Vincennes, a fost viu sărbătorit, condus cu aclamațiuni până pe piața Hotelului de Ville, în strigăte de: „trăescă România!“ „trăescă biciclistul român Cantili!“ În urmă Cantili a luat parte la un banchet ce se preparase în vederea sosirii sale. S'a decis, să i-se decernă o medalie. Cantili a bătut în adevăr, toate recordurile lumei. De notat e, că distanța dela Nancy la Paris, de peste 300 chilo-

metri, Cantili a parcurs-o într'o zi, fiind antrenat de un motor al Casei „Gladiator“.

Câți au vizitat espositiia din Paris? Direcțiunea espositiiei universale din Paris într'o statistică arată numărul vizitatorilor începând dela 15 Aprilie și până la 15 Septembrie. După datele statistice în acest interval au vizitat espositiia 33,998,533 persoane, dintre cari cam 9 milioane au avut bilete gratuite. La ultima espositiia universală din Paris în 1889 în general au fost 32,350,297 de vizitatori.

Spre érnă. În părțile nordice ale Italiei, Alpii, deja de câte-va zile sunt acoperiți cu o pătură grosă de zăpadă. Acesta este cauza, că în ținuturile din regiunea munților atmosfera s'a răcit așa de mult ceea-ce se observă cu deosebire în Elveția. Este băttor la ochi, că anul acesta paserile călătore au plecat spre Africa mai curând ca de altă-dată. Acesta se dice, e un semn, că érnă viitoare va începe mai curând și va fi mai grea.

Studentii universității din Budapesta, împărțiți după studiile, ce urmază, se clasază astfel: 87 clerici, 2931 juriști, 435 medici, 520 la filosofie și 90 la farmacia. Numărul total al sudeunților înscriși e apropiat de 5000.

Logodnă. D-l Dr. Victor Onișor domiciliat în Bistrița și d-ra Mișu Victoria Chereștes din Deeș își anunță logodna cu data de 20 Sept. n. c.

Pierderile Englesilor în războiul sud-african. După datele oficiose ale ministeriului de război engles pierderile ce le-a avut Anglia dela începutul războiului cu Buri și până în 8 Septembrie n. au fost următoarele: Au cădut în lupte: 283 ofișeri și 2683 soldați; au murit în urma rănilor: 85 ofișeri, 779 soldați; au dispărut și au fost făcuți prizonieri (afară de cei liberați, sau cari au murit în închisori): 40 ofișeri, 945 soldați; au cădut în prinsore și au murit acolo: 3 ofișeri și 86 soldați; au murit în urma bolilor: 149 ofișeri și 5472 soldați; casuri nenorocose mortale: 3 ofișeri și 101 soldați; au fost trimiși ca invalidi în Anglia: 1210 ofișeri și 27,937 soldați. Perderea totală, afară de bolnavii și răniții din spitalele britice, este asăder de 39,785 persoane. În tot războiul au fost răniți de glonțele „Buriilor 1064 ofișeri și 12,785 soldați de rând.

Erupțiunea Vesuvului. Din Roma se anunță, că erupțiunea Vesuvului se intensese pe zi ce trece, deși cu încetul. Craterul inferior e cu totul acoperit de fum și s'au produs număröse exploziuni. Câți-va bolovanii au fost asviriți până în apropierea gării funicularului.

Robi militari sinucigași. Mare senzația a produs la Arad inveninarea a doi robi militari, ce s'a întâmplat în 21 Sept. n. Unul, fiu de locotenent-colonel, își făcea închisore de cincă ani de garnisonă, ér celalalt avea să robescă timp de 18 ani. În partea nord-estică a cetății dela Arad se află arestul militar c. și r., în care de obicei se află câte 80—100 robi. În unghiul din dreapta al temniței se află spitalul, unde sub lăoate grele stau culcați robi militari. În odăița pentru bolnavi, în care se află sinucigașii, de cari vorbim, se afla scriiniul de medicină al medicului de regiment împreună cu toate amăunțele ținătoare de el, între cari nu lipsiau nici diferitele soiuri de veninuri. Acest scriiniu isbutiră cei doi robi a-l sparge într'un moment, când nu erau controlați și luară o sticlucă cu otravă. Bând din sticlă, otrava și-a produs efectul, căci între strigăte inspăimântătoare și horcăituri cădură jos. Deschidându-se ușa, unul fu aflat tăvălindu-se pe jos fără conștiință de sine, ér celalalt dișe gemând: „Mai bine să murim, decât să ne 'mplinim temnița“. Încă nu scim, decât au murit, speranță de viață însă cu greu pôte fi.

Din Blașiți ni-se scrie, că Societatea de lectură a tinerimei gimnasiale de acolo s'a constituit în 15 Sept. n. pentru anul școl. 1900—1901 astfel: Președinte: Nic. Ciura stud. cl. VIII; secretar: Petru Suci

stud. cl. VIII; bibliotecar: Emiliu Pop stud. cl. VIII; notar: Quintiliu A. Viciu stud. cl. VII; controlor: Ios. Bogdan stud. cl. VIII; v.-bibliotecar: G. Grec stud. cl. VII; cassar: Simeon Dragomir stud. cl. VII. În comisiunea pentru censurarea operatelor au fost aleși: Nic. Marcu stud. cl. VIII, Rom. Muntean stud. cl. VIII, Vas. L. Pop stud. cl. VIII, Petru Comes stud. cl. VII, Vas. Debu stud. cl. VII și Eugeniu Sănpetrecan stud. cl. VII.

Krüger și Papa. Din Roma se telegrafază următoarele: Când Krüger s'a refugiat din Transvaal și a ajuns la granița portugeză, primul lucru i-a fost, să trimită o telegramă de mulțamită Papei pentru bunăvoința arătată față de cauza Buriilor. Telegrama lui Krüger din cuvânt în cuvânt este următoarea: „Dumnezeu așa a voit, ca ei să învingă națiunea noastră. Cu toate acestea Buriilor nu se simt învinși și nu și-au pierdut curajul lor. Acea însuflețire patriotică pe care fiul mei au arătat-o în atâtea lupte, nici când nu va scăde. Eu mă retrag acum de pe câmpul de luptă, deoarece sunt bătrân și bolnav; dér mă încred în îndurarea lui Dumnezeu și în mânilor lui depun sörtea poporului meu. Permite-mi sfinte părinte, ca să-mi exprim mulțamiile mele pentru simpatiile, ce le-ați dovedit întot-déuna față de cauza noastră. Sunt sigur, că Prea sfinția Voastră împreună cu noi se rogă pentru victoria sermanului popor bur“.

Lupta unui taur cu o locomotivă. Un cas estraordinar s'a petrecut zilele acestea lângă Manuheim, aproape de gară, pe linia ferată. Un taur, pe care, îl conducea tocmai la abator, s'a liberat și furios s'a aruncat asupra unei locomotive ce ducea un tren de marfă. Ciocnirea taurului cu locomotiva atât a fost de puternică, încât taurul numai decât a rămas mort pe linia ferată. Acesta a simțit-o însă și trenul, deoarece locomotiva dimpreună cu trei vagoné următoare au deraiat.

Secretar ministerial sinucis. Andor Barczy de Barcofalva ajunsese în ministeriul unghuresc ca secretar, era cu stare bună și se spera că va ajunge la un viitor frumos. Nu s'a întâmplat însă așa. Vinerea trecută el fu aflat dimișinat spânzurat cu un ștrâng legat de ușa odăiei sale. Se dice, că era de 39 ani.

Incurcăturile în China.

După scirile din urmă în China se dau lupte mari. Numărul Boxerilor s'a sporit érași la proporția în care se aflau pe timpul când aliații plecaseră din Tien-Cin spre Peking.

Nu departe de capitala chineză se află și acum orașe și forturi, cari sunt ocupate și apărute de răsculați, sprijiniți de cătră armata regulată, care nu vré să asculte ordinele împăratului, de a se lupta împotriva Boxerilor. Câți-va chilometri dela Taku, pe țărmul mării, e situat orașul Pejtang cu multe forturi, pe cari Boxerii le-au ocupat de mult. O armată internațională, mai ales Ruși, a încercat odată să ocupe Pejtang, dér a fost respinsă. La 20 Septembrie o trupă formată din soldați germani, ruși, francezi și austriaci a îndreptat un atac contra Pejtangului reușind să-l ocupe după o luptă inversată în care aliații au pierdut 120 ómeni.

Nu numai în provinciile nordice, dér și la sud pericolul creșce zilnic. O scrisore sosită din provincia Canton la Zürich spune, că străinii privesc cu grădă la ceea ce se întâmplă în viitor. Chinezii adună oștiri mari și ziua noptea face exerciții. Străinii din Canton sunt prinși ca într'o cușcă și de vor vré Chinezii nici un European nu va mai rămăne viu. Speranța lor este în Waldersee, dela care se așteptă să ocupe fortificațiunile chinezese și să libereze riul.

Intr'aceea vine șicrea, că Germanii au prins lângă Cingtang 150 Chinezii, pe cari i-au pus în rând și i-au împușcat, ca să se împlinescă vorba împăratului german: „Grăția să nu dați nimănu!“.

Încât privesce atitudinea puterilor față de propunerea Germaniei, nimic pozitiv nu se scie până acum. S'a diș, că Italia, Franca și Austro-Ungaria ar fi aprobând propunerea germană, ca adevă puterile să nu stea de vorbă cu China, până când nu vor fi eșecutați corifeii mișcărilor Boxerilor. Oficial însă nu se confirmă acesta. Din Washington se telegrafază însă, că Statele Unite ar fi respins propunerea germană.

Călătoria lui Krüger și pressa englesă.

Colonelul Baden-Powell nu-și mai pôte ține promisiunea dată reginei Victoria de a-i aduce cilindrul lui Krüger și bravul șef al Buriilor nu va mai servi de obiect al triumfului proiectat în Regent-Street. În schimb își răsbună pressa englesă prin fel de fel de injurii la adresa lui Krüger.

Dér există și voci în Anglia, care condamnă o astfel de purtare josnică și miserabilă a pressei. Așa, de exemplu, scrie moderatul diar „Sunday Special“: „El a fost cel mai hotărât dintre adversarii noștri și fără el burgherii ar fi capitulat probabil cu multe luni mai înainte. Câți-va din confrății noștri vorbesc de el ca de un laș, fiind-că a plecat pe când ceilalți încă luptă. Acesta insultă nu e justificată...“

„Un bărbat care de 60 de ani a fost notoriu pentru curajul său personal, cel ce conjura pe Joubert să nu se retragă dela Ladysmith, cel ce a făcut să se oprască Buriilor fugari la Poplar-Grove, cel ce putea să-și bată joc de pilulele reginei, „când o bombă făcu explosion“ aproape de locul unde stetea, pe când toți cei ce erau pe lângă el fugiră, cel ce-și scose pălăria, când sosiră primii prizonieri la Pretoria și admonia pe cetățenii săi să fie moderați în bucuria lor, cel ce, cădând Pretoria, a preferit reședința în districtele de friguri ale lui Weidt, decât să părăsescă lupta, un atare bărbat nu devine laș peste nopțe“.

„Și tot așa de puțin probabil, ceea ce se dice de el, că el ar fi un hoț murdar și că ar fi luat în fuga sa multe milioane de bani publici pentru a-le întrebuința pentru sine. Domnul Krüger e om cu o viață de tot simplă și iubescă banii. El ar sta pôte mai sus în opinia publică, decât ar fi rămas mai serac. Dér fără îndoială e o mare diferență decât un om a fugit cu banii publici, sau decât el a devenit asemenea avut cu încetul, într'un timp, când alți ómeni, cari au început fără nici o lăscăie și au devenit milionari în timpul cel mai scurt posibil. De aceea e mai cuviincios și mai potrivit ca, cât timp contrarul nu va fi absolut probat, să admitem, că Krüger n'a părăsit Transvaalul din simplă frică, și că el în casul, decât în adevăr are asupra sa bani publici, voescă să-i întrebuințeze pentru promovarea cauzei naționale“.

NECROLOG. D-l preot din Tarlungeni, Dimitrie Manole, a pierdut pe micul său fiu Mircea, care a răposat în 11 Septembrie v. c. de 6½ ani. Fiă-i părinții mângăiați!

DE LA BUCUREȘTI.

Nenorocire în menageriă. În Zoilyom-Radvány, menageria lui Ioan Olcott, făcea producții înaintea publicului. Imblăncitorul se producea zilnic cu dihanile. Într'o zi însă intrând în căsuța urșilor spre a face cu ei producțiunile obișnuite, fierele sălbatice s'au repezit asupra lui și l'au sfășiat în bucați! Pazitorii vădând primejdia, au alergat să scape pe nenorocitul, au pușcat în urși, dintre cari unul a cădut mort, ér ceilalți s'au retras, dér era prea târziu. Imblăncitorul era sfășiat mort. Publicul s'a departat încet de fiorosa vedenie.

Un porumbel extra-ordinar. Spun gazetele franțuzese, că este acum în Belgia un porumbel cu adevărat extraordinar în fie-care zi la ora 9 dimineța vine în gara orașului Liège și când pleacă trenul, plecă și el și sboră până la o stațiune departată, fără să se oprască nicăeri. Face astfel 26 de chm. într'un ceas. Ajuns acolo, se odihnesc puțin pentru a porni înapoi și a face a doua zi același drum.

Proprietar: Dr. Aursi Mureșianu.
Redactor responsabil: Gregor Mureș.

Dela „Tipografia A. Mureșianu“ din Brașov, se pot procura următoarele cărți:

Scrieri istorice.

Memoriile din 1849—49 de Vas. Moldovan, fost prefect al Legiunii III în 1848—49. Prețul 50 cr. (cu posta 55 cr.)

„Povestea unei corone de oțel“, de G. Coșbuc. În istoria acesteia ni se arată oglinda viuă a faptelor mărețe, prin care a trecut România până a ajuns la independență. Scenele ce se descriu din războiul pentru neatrănare, sunt la culmea mișcătoare și însuflețitoare. Cartea e provădită cu numeroase portrete și ilustrațiuni. Preț, 75 cr. (cu posta 80 cr.)

„Războiul pentru neatrănare“, de George Coșbuc, o carte nu numai cât se poate de interesantă, bine scrisă și atrăgătoare, dar tot-odată și cea mai eficientă între cărțile românești, apărute până acum. Un exemplar în format mare 8° de 283 pagini numai 50 cr. (porto 55 cr.)

Istoria lumii, „tălmăcită de preotul Constantin Morariu din cartea nemțescă a D-ului Th. B. Weltar. Partea I și II, fiecarei parte câte cu 50 cr. (cu posta 55 cr.)

Zarandul și munții apuseni ai Transilvaniei, descriere de Silvestru Moldovan. Cu 9 ilustrațiuni și o schiță. E o carte tot atât de prețioasă și rară în felul său, ca și cea dintâi. Recomandăm și această carte pentru bibliotecile populare, cum și pentru toți românii, care vor să-și cunoască țera și nemul lor. Prețul 1 fl. (cu posta 1 fl. 5 cr.)

„Țera noastră“. Descrierea părților Ardealului dela Mureș spre miază-zi și valea Mureșului, de Silvestru Moldovan, — e o scriere unică în felul său, atât de călduros apreațiat de înruga diaristică română. Cu deosebire din bibliotecile populare ea n'ar trebui să lipsescă. Prețul 1 fl. (cu posta 1 fl. 10 cr.)

„Pintea Vitezul“, tradițiuni, legende și schițe istorice, de Ioan Pop-Reteaganul. Cea mai completă scriere despre eroul Pintea. În ea se cuprind foarte interesante tradițiuni și istorisirii din toate părțile, pe unde a umblat Pintea. Prețul 20 cr. (cu posta 23 cr.)

„Românul în sat și la oște“. Acesta este ritul unei nouă cărțișoare, ce d-l Ioan Pop Reteaganul, cunoscutul și meritatul nostru scriitor popular, a dat literaturii române. Prețul 10 cr., cu posta 13 cr.

„Colonel David baron Urs de Margina la Solferino și Lissa“, interesanta și eminenta conferință, ce a ținut-o d-nul colonel c. și r. Francisc Rieger anul trecut în reuniunile militare dela Brașov și Sibiu. Broșura conține și două portrete bine reușite ale baronului Urs, unul din anii de mai înainte, când încă era major, ér altul din timpul mai recent; mai conține și o hartă a Lissei, cum și ilustrațiunea mormântului eroului nostru. Prețul 40 cr. (plus 3 cr. porto.)

„Reflexiuni fugitive“ la cap. I din cartea lui Dr. Réthi Laszlo intitulat „Azs olah nyelv és nemzet megalakulása“, ácrisă de Arghirobarb. Prețul 40 bani.

„David Almășianu“, schițe biografice de Ioan Popea. Broșura această, presentă și multe momente de însemnătate istorică. Prețul 30 cr. (cu posta 33 cr.)

Scrieri scolare.

Istoria pedagogiei de V. Gr. Borogovan. O carte nouă și de mare interes pentru toți băbășii de școlă. Prețul 1 fl. 50 cr. (cu posta 1 fl. 60 cr.)

Istoria Biblică pentru folosul școlilor populare din diocesa Gherlei. (Cu permisiunea superiorilor). Tipărită în 1898, Partea I (Testamentul vechi) costă 25 cr., ér partea II (Testamentul nou) 20 cr. plus câte 3 cr. porto de fiă-care.

Cântul în școlă populară de Iuliu Pon. învățator în Năsăud. Teoriă, praxă și cântări. Este o scriere întocmită pentru cei ce propun cântările. Prețul 30 cr. (cu posta 33 cr.)

Manual catehetic pentru primii ani școlastici, ca îndreptar pentru cateheți, învățători și părinți, prelucrat de Basilin Rațiu, profesor la seminarul din Blășișu. Prețul 40 cr. (cu posta 45 cr.)

„Învățătura creștină“ séu **Catechismul mare** pentru tinerimea greco-cath. Edițiunea III. (1898). Cu binecuvântarea episcopului de odinioară al Gherlei, Ioan Alexi. Noua edițiune a apărut cu îmbunătățiri și e tipărită cu ortografia cu semne. Conține 244 pag., format 8°, e legată solid și costă 80 cr. (cu posta 90 cr.)

Gramatica limbii române, pentru școlile inferioare, prelucrată după sistemul fonetismului modern, de Ioan Papiu. Partea I. Etimologia. Edițiunea II. Prețul 50 bani.

Scrieri economice.

Pentru economii de vite este de neprețuit folos mare și valorosul op **Zootecnia séu cultura generală și specială a vitelor**, de Dr. George Maior, profesor de agricultură la școlă superioară din Bucuresci. „Zootecnia“ este partea a treia din „Manual de agricultură“ al d-lui Maior, care a fost atât de călduros apreațiat din partea întregii prese române și premiat și din partea Academiei Române; ea cuprinde 779 pag. format mare 4°, cu 225 figuri și costă 8 cor. (cu posta recom. 8 cor. 50 b.)

PARTEA I. a Manualului: Agrolgia séu „Agricultura generală“ 524 pag. Prețul à 5 cor., (cu posta rec. 5 cor. 50 b.)

PARTEA II. „Fitotecnia“ séu „cultura specială a plantelor“ cu 611 pag. și 202 figuri. Pr. 8 cor., (cu posta rec. 8 cor. 50 b.)

„Cartea Plugarilor“ séu povestiri economice despre grădinărit, economia câmpului, creșterea vitelor etc. scrisă de Ioan Georgescu. Form. 8° 90 pag. costă 25 cr. (+ 3 cr. porto.)

„Stupăritul“, întocmit cu deosebire pentru popor, pentru începători și pentru toți iubitorii de acest ram al economiei, de Const. Dimian, preot în Brețcu. O carte de 164 pag. format mare 8°. Prețul 80 cr. (cu posta 85 cr.)

Cartea stuparilor sătenii de Romul Simu. Cu mai multe ilustrațiuni în text. Editura Reuniunii române de agricultură din comit. Sibiuului. Prețul francat 40 cr.

Grădina de legume, de Ioan F. Negruțiu, profesor în Blășișu. Pentru poporul nostru, scrierea d-lui prof. Negruțiu, e de cel mai „mare folos practic și, pe cât seim, în literatura noastră de dincóce e singura scriere mai bună în această materie. Costă 25 cr. (plus 3 cr. porto.)

Vinuri din pόμε, de Gr. Halip. prof. Este o carte de 96 pagini, în care se dau explicații și învățături amănunțite asupra modului, cum este a-se face tot felul de vin și must din felurite pόμε; cum este a-se manipula vinul pentru a avé gust bun etc. Prețul 20, (cu posta 23 cr.)

Insoțirile de credit împreunate cu insoțiri de consum, de vânzare, de viier, de lăptari etc. Îndreptare practică pentru înființarea și conducerea de astfel de insoțiri, de F. W. Raiffeissen. Edițiunea a V-a. Trad. de Dr. A. Brote. Editura Reuniunii rom. de agricultură din comit. Sibiuului. Conține 227 pag. costă 80 cr. (+ porto 10).

Cărți cu prețuri reduse.

Atragem atențiunea cetitorilor asupra cărților de mai jos, care se vënd cu prețuri reduse, ba chiar numai pe jumătate, de cum s'au vëndut până acum.

1) **Lascar Viorescu, O icónă a Moldovei din 1851** de Wilhelm de Kotzebue. E cunoscută această scriere ca o lucrare istorică de mare valóre în literatura noastră. Conține 268 pag. cu tipar curat și hârtie de lux. Prețul în loc de 4 c. r., cum s'a vëndut până acum, este ađi numai 2 cor. (+ 30 bani porto.)

2) **Poesii** de Veronica Micle, regretata noastră poetă. Conține 144 pag. În loc de 3 cor., se vinde numai cu 1 cor. 50 b. (+ 10 b. porto.)

3) **Poesii complete** de Carol Scrob. Numele acestui autor este de asemenea bine cunoscut literaților nostri și poesile lui ocupă un loc frumos în literatura română. Prețul s'a redus dela 4 la 2 cor. (+ 20 b. porto.)

4) **Instrucțiunea gimnasticeii** în școlile de băeți și de fete. Cu 57 figuri în text, de D. Ionescu, profesor de gimnastică la liceul Lazăr și la școlă normală de inștitutori din Bucuresci. Preț. în loc de 3 cor. e 1 cor. 50 b. (+ 10 b. porto) De lipsă e mai cu sémă pentru învățatori.

5) **Originea monedelor** (a banilor) de M. C. Sufu, o interesantă conferință ținută la Ateneul Român din Bucuresci. În loc de 1 leu se vinde cu 50 bani.

6) **Poesii** de F. M. Stoenscu. Este o carte mare de 252 pag. cu esterior plăcut și bine îngrijit. Autorul e de asemenea cunoscut în literatura română și versurile sale frumoșe nu au lipsă de laudă, ca și se laudă de sine. În loc de 4 cor. se vinde cu 2 cor. (+ 10 b. porto.)

7) **„Vrei să te iubescă bărbatul?“** Broșura cu acest titlu conține povește practice serioșe și foarte potrivite pentru familiile bune. Prețul dela 1 cor s'a redus la 50 b. (+ 5 b. porto.)

Cursul la bursa din Viena.

Din 22 Septemb. 1900.

Renta ung. de aur 4%	114.75
Renta de coróne ung. 4%	90.70
Impr. cáil. fer. ung. în aur 4 1/2%	120.30
Impr. cáil. fer. ung. în argint. 4 1/2%	98.40
Oblig. cáil. fer. ung. de ost I. emis.	116.56
Bonuri rurale ungare 4%	89.75
Bonuri rurale croate-slavone	93.—
Impr. ung. cu premii	163.—
Losuri pentru reg. Tisei și Seghedin	142.—
Renta de argint austr.	97.15
Renta de hârtie austr.	96.85
Renta de aur austr.	116.45
Losuri din 1860.	132.10
Acții de-ale Bâncei austro-ungară	100.07
Acții de-ale Bâncei ung. de credit.	672.—
Acții de-ale Bâncei austr. de credit.	656.50
Napoleondori	17.30
Mărci imperiale	118.32
London vista.	242.—
Paris vista	96.20
Rente de coróne austr. 4%	97.60
Note italiene	90.40

Cursul pieței Brașov.

Din 23 Septemb. 1900.

Bancnota rom. Cump.	19.08	Vënd.	19.12
Argint român. Cump.	18.80	Vënd.	18.90
Napoleond'ori. Cump.	19.26	Vënd.	19.30
Galbeni Cump.	11.30	Vënd.	11.40
Ruble Rusesci Cump.	127.—	Vënd.	—
Mărci germane Cump.	58.50	Vënd.	—
Lire turcesci Cump.	10.72	Vënd.	—
Scris. fonc. Albina 5%	100.—	Vënd.	101.—

De inchiriat.

O locuință în interiorul orașului, **Strada Porții**, ce constă din 4 odăi, o bucătărie, cămară, șoproan, pod pivniță.

Informațiuni la D-l N. Puianu la Filiala „Albina“. 1095.2—3

ABONAMENTE

LA

„GAZETA TRANSILVANIEI“

Prețul abonamentului este:

Pentru Austro-Ungaria:

Pe trei luni	3 fl. —
Pe șese luni	6 fl. —
Pe un an	12 fl. —

Pentru România și străinătate:

Pe trei luni	10 fr.
Pe șese luni	20 fr.
Pe un an	40 fr.

Abonamente la numerele cu data de Duminecă.

Pentru Austro-Ungaria:

Pe an	2 fl. —
Pe șese luni	1 fl. —
Pe trei luni	50 cr.

Pentru România și străinătate:

Pe an	8 franci.
Pe șese luni	4 franci.
Pe trei luni	2 franci.

Abonamentele se fac mai ușor și mai repede prin mandate postale.

Domnii cari se vor abona din nou, să binevoiescă a scrie adresa lămurit și a arăta și posta ultimă.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei“.

Plecarea și sosirea trenurilor de stat reg. ung. în Brașov.

Valabil din 1 Mai st. n. 1900.

Plecarea trenurilor din Brașov.

Dela Brașov la Budapesta:

- I. Trenul mixt la óra 5-8 min. dim.
- II. Tr. accel. (peste Clușișu) la ó. 2-45 m. p. m.
- III. Trenul de pers. la óra 7-48 min. séra.
- IV. Tr. acc. la óra 10-26 min. séra. (Arad)

Dela Brașov la Bucuresci:

- I. Trenul de persoane la óra 3-55 m. dim.
- II. Trenul mixt la órele 11 a. m.
- III. Trenul accel. la óra 2-19 min. p. m. (ce vine pe la Clușișu).
- IV. Tr. acc. la óra 5-14 m. dim. (dela Arad).

Dela Brașov la Kezdi Oșorheiu:

- I. Trenul de pers. la óra 5-19 min. dim. (are legătură cu Tușnad, Ciuc-Szereda, la óra 3-20 min. nóptea.
- II. Trenul mixt la óra 8-50 min. a. m.
- III. Trenul de pers. la óra 3-15 m. p. m. (are legătură cu linia Tușnad-Ciuc-Szereda).

Dela Brașov la Zernesci (gar. Bartolomeiu).

- I. Trenul mixt la óra 9-2 min. a. m.
- II. Trenul mixt la óra 5-26 min. p. m.
- III. Tr. mixt, la óra 9-30 min. séra.

Dela Brașov la Ciuc-Gyimes:

- I. Trenul de pers. la óra 5-19 min. dim.
- II. Trenul mixt la óra 8-50 min. a. m.
- III. Trenul de pers. la óra 3-15 min. p. m.

Sosirea trenurilor în Brașov:

Dela Budapesta la Brașov:

- I. Tr. acc. peste Arad la óra 5-7 m. dim.
- II. Trenul de persoane la óra 8 dim.
- III. Tr. accel. peste Clușișu la ó. 2-9 m. p. m.
- IV. Trenul mixt la óra 10-25 min. séra.

Dela Bucuresci la Brașov:

- I. Trenul mixt, la óra 6-58 min. dim. (care circulă numai Vinerea dela Predeal).
- II. Trenul accel. la óra 2-18 min. p. m.
- III. Trenul mixt, la óra 9-27 min. p. m. (din Maiu 15 — 15 Sept.)
- IV. Trenul acelerat, la óra 10-14 m. séra.
- V. Tren de pers. la óra 2-10 min. p. m. (din 1 Iulie, Joia și în toate sêrbătorile).

Dela Kezdi-Oșorheiu la Brașov:

- I. Trenul de persoane la óra 8-25 m. dim. (are legătură cu St.-Georgiu, Ciuc-Szereda și Ciuc-Gyimes).
- II. Trenul de pers. la óra 1-51 m. p. m.
- III. Trenul mixt, la óra 6-48 m. séra (are legătură cu Ciuc-Szereda).
- IV. Tr. mixt, la óra 10-4 m. séra (pl. dela St.-Georgiu, în Iul. 1 — 15 Sept. în toate sêrbătorile).

Dela Zernesci la Brașov (gar. Bartolomeiu).

- I. Trenul mixt la óra 7-2 min. dim.
- II. Trenul mixt la óra 1-12 min. p. m.
- III. Tr. mixt la óra 8-18 min. séra.

Dela Ciuc-Ghimes la Brașov:

- I. Trenul de pers. la óra 8-25 m. dim.
- II. Trenul de pers. la óra 1-51 m. p. m.
- III. Trenul mixt la óra 6-48 min. séra.
- V. Tr. mixt la óra 10-04 min. séra. (din Palanca dela 1 Iulie — 15 Sept. în toate sêrbătorile).